

'הנה אנחנו והנה הם' הצעה לפעילות בעקבות 'נאום השבטים' (הנשיא ריבלין).

מטרות: חשיפת ההנחות המבססות את נאומו של הנשיא, הצגת אלטרנטיבה וניהול דיון.
קהל יעד: תלמידי חטיבת הביניים והחטיבה העליונה.
משך הזמן: שעה וחצי – שעתיים.

הקדמה:

במלאת שנה לכהונתו נשא הנשיא ראובן ריבלין נאום שכותרתו 'סדר ישראלי חדש'. לימים קיבל הנאום את הכותרת "נאום השבטים". הנאום הפורש את מצעו הרעיוני של הנשיא מתייחס לשינויים בחברה הישראלית, וכמובן מביא את עולמו הערכי של הנשיא לידי ביטוי. בשיעור זה אנחנו מציעים להתבונן במציאות הישראלית של שנות ה-2000 באמצעות נאום השבטים ובאמצעות חלקים ממאמרה של גיל הר אבן 'עולמות נפרדים בריתות חדשות' (מתוך: רוביק רוזנטל, קו השטע, 2007, עמ' 29-23). את נאום הנשיא ניתן למצוא בלינק הבא:
<https://www.israeli-hope.gov.il/Vision-full-speech-2015>
 את מאמרה של גיל הר אבן ניתן למצוא בלינק הבא:
<https://www.itu.org.il/?CategoryID=494&ArticleID=1094>
 שימו לב – הנאום והמאמר ארוכים. תוכלו להוציא מהם פסקאות עיקריות, או לסמן משפטי מפתח על פי שיקולכם.

מהלך:

1. להקרין שקופית עם דמותו של 'שרוליק' (דוש / ישראל זאב) ולצטט מתוך נאומו של הנשיא ריבלין: "החברה הישראלית משנה את פניה...".

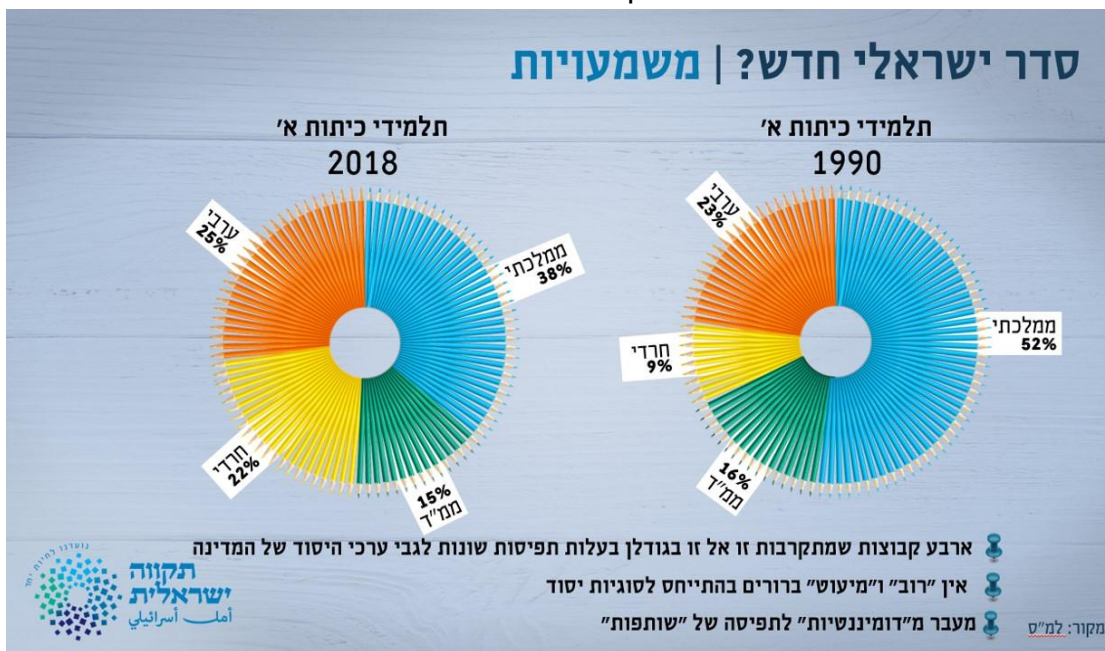

לבקש מהתלמידים להתבונן בדמות שציינה את הישראלי האולטימטיבי.
 לשאול:

- באיזה אופן מייצגת הדמות הזו את החברה הישראלית היום?
- האם הייתם בוחרים להשאיר אותה כסמל – מדוע?
- האם הייתם בוחרים לעצב דמות סמלית אחרת?
 אם כן – כיצד היתה נראית דמות זו?
 אם לא – מדוע?

2. להסביר:

בשיעור זה ננתח את נאום השבטים של הנשיא ריבלין, נאום המבקש לתת מענה לפניה המשתנות של החברה הישראלית. את הנאום נשא הנשיא בתום שנת כהותנו הראשונה, ובנאום הוא מניח את התשתית הערכית שתשמש אותו בשנים הבאות. לפני שנקרא את הנאום נתבונן באחת השקופיות המלוות אותו, מה לדעתכם עומד הנשיא לומר לאור שקופית זו?

מקור נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

3. לחלק לתלמידים את נוסח הנאום.¹

לבקש מהתלמידים לקרוא את הנאום בזוגות ולסמן 4 משפטי מפתח בנאום המיטיבים לבטא את הבשורה של הנשיא.

4. לחלק לכל אחד מהזוגות כרטיסיות, לבקש לרשום על הכרטיסייה שאלה שהתעוררה אצלם בעקבות קריאת הנאום.

¹ שימו לב: הנאום ארוך, ניתן לחלק רק את הפסקאות החשובות בעיניכם.

5. לבקש מהתלמידים לבוא ולהדביק את השאלות שלהם על הלוח.
 להנחות את התלמידים לשייך את השאלה לתחום העובדות (למשל, כיצד ייתכן שהמגזר הדתי לאומי לא השתנה בגודלו, או האם החלוקה למגזרים על פי פילוח בתי הספר מדויקת?) או לתחום הפרשנות (למשל האם ישנם רק ארבעה מגזרים בחברה הישראלית?)
 לבקש מהתלמידים להדביק את השאלות בהתאם לכותרת המתאימה: עובדה / פרשנות.

6. לבקש מהתלמידים להתבונן בשאלות שהודבקו על הלוח.
 לבקש מהתלמידים לחשוב על מילה אחת שתיטיב לתאר את החברה הישראלית של שנות ה-2000.

7. לציין: הנשיא מניח כמובן מאליו שישנם ארבעה שבטים, המתקרבים זה לזה בגדלם, והשונים זה מזה באופן מהותי.
 האם הנחה זו היא האפשרות היחידה?
 לחלק לתלמידים חלקים ממאמרה של גיל הר אבן, עולמות נפרדים בריתות חדשות².
 לבקש מהתלמידים לנסח במשפט אחד את הטענה המרכזית של המחברת.
 (כדאי להבהיר: בטענה, בניגוד לעובדה, ישנו יסוד שנוי במחלוקת עליו ניתן לנהל ויכוח).

8. במליאה: לבקש מהתלמידים לנסח את טענתה של גיל הר אבן.
 (הרב אבן מציעה להתעלות מעל החלוקה הקלאסית של ימין ושמאל ולחשוב על שיתופי פעולה מהותיים בין מגזרים שונים. לטענתה, הוויתור על קטגוריות מאובנות תאפשר קואליציות חדשות ולכידות חברתית חדשה.)
 לשאול לאור טענה זו:

- עם איזו קבוצות בחברה הישראלית, שאינן קהילת המוצא שלכם, תוכלו למצוא שפה משותפת?
- סביב אילו סוגיות הייתם רוצים לשלב ידדים עם ה'אחר' המגזרי?

9. לסכם:

- בשיעור ראינו שני מודלים שונים המתייחסים לפניה המשתנות של החברה הישראלית.
- נסו להגדיר את ההבדל בין מודל 'ארבעת השבטים' של הנשיא ריבלין ומודל ה'בריתות החדשות' של גיל הר אבן.
 - איזה משני המודלים מוצא חן יותר בעיניכם? איזה מתאים יותר לחברה הישראלית? מדוע?

² ניתן כמובן לחלק את המאמר השלם, הוא קריא ביותר, אם כי ארוך.